

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

ENGLAND CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND
EDUCATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific conference – London, England, 2026. Issue 1

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION**». Which took place in London , 2026.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

Yuqori sinf o'quvchilarida (10-11-sinf) o'qish va yozuv ko'nikmalarini rivojlantirishda interfaol va innovatsion yondashuvlar

Nazarova Shoiraxon Abdumo'min qizi

Tayanch doktorant, O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti.

Annotatsiya. Mazkur maqolada yuqori sinf o'quvchilarining o'qish va yozuv ko'nikmalarini rivojlantirishda interfaol va innovatsion yondashuvlarning ilmiy-amaliy ahamiyati tahlil qilinadi. O'qish va yozuv ko'nikmalarini integratsiyalashgan shaklda rivojlantirishning metodik asoslari, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishning ta'lim samaradorligiga ta'siri ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari interfaol va innovatsion yondashuvlarning o'quvchilarning mustaqil, tanqidiy va ijodiy fikrlashini rivojlantirishda muhim rol o'ynashini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: o'qish ko'nikmasi, yozuv ko'nikmasi, interfaol metodlar, innovatsion texnologiyalar, integratsiyalashgan ta'lim.

Kirish. Zamonaviy ta'lim tizimida yuqori sinf o'quvchilarining o'qish va yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish dolzarb vazifa sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu yoshdagi o'quvchilar mustaqil fikrlash, tanqidiy tahlil va dalillarga asoslangan yozma nutq ko'nikmalarini shakllantirishga qodir bo'lib, ularning akademik va hayotiy muvaffaqiyati asosan ushbu ko'nikmalar darajasiga bog'liq. Yuqori sinf o'quvchilari turli mavzular bo'yicha murakkab matnlarni o'qiy olish, asosiy g'oya va muallif pozitsiyasini aniqlash, shuningdek, o'z fikrini mantiqiy va izchil tarzda yozma shaklda ifodalash qobiliyatiga ega bo'lishi lozim.

O'qish va yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish nafaqat til bilimini oshiradi, balki o'quvchilarda analitik fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodiy yondashuvlarni shakllantirishga yordam beradi. Shu bilan birga, zamonaviy ta'lim talablariga muvofiq o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshirish, mustaqil va faol o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish, texnologik vositalardan samarali foydalanish muhim hisoblanadi. An'anaviy o'qitish usullari ko'pincha o'quvchilarni passiv ishtirokchi sifatida qoldiradi va ularning tanqidiy fikrlash hamda yozma ifoda ko'nikmalarini yetarli darajada rivojlantira olmaydi.

Shu sababli, ta'lim jarayoniga interfaol metodlar, gamifikatsiya elementlari, blended learning va flipped classroom texnologiyalari, shuningdek sun'iy intellekt vositalarini joriy etish zarur. Bu yondashuvlar o'quvchilarga matnni chuqur anglash, asosiy g'oyani tahlil qilish, izchillik bilan yozma fikr bildirish, o'z ishlarini tahlil qilish va konstruktiv fikr bildirish imkoniyatini yaratadi (Watkins, 2015; Conti & Smith, 2019). Shu bilan birga, yuqori sinf o'quvchilari o'z bilimini mustahkamlash, mustaqil o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish va ijodiy yondashuvlarni shakllantirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Interfaol metodlar o'quvchilarni faollikka jalb qiladi va ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini oshiradi. Masalan, *Think-Pair-Share* texnikasi o'quvchilarga matnni mustaqil o'qib, keyin juftlikda tahlil qilish va yakuniy fikrini sinf bilan

baham ko‘rish imkonini beradi. Ushbu metod o‘quvchilarda dialog va munozara ko‘nikmalarini rivojlantiradi, matnning mazmunini chuqur anglashni ta‘minlaydi. *Jigsaw reading* usuli murakkab matnlarni segmentlarga ajratib, har bir segmentni alohida guruhda o‘rganish va keyin barcha guruhlar bilan umumiy tahlil qilishga asoslangan (Kittle & Gallagher, 2018). Bu metod o‘quvchilarni bir-biri bilan muloqot qilishga, mas‘uliyatni bo‘lishga va murakkab kontentni yaxlit tushunishga o‘rgatadi. Shu bilan birga, grafik organayzerlar (Venn diagram, mind map, concept map) matnning strukturasini vizual tarzda ko‘rsatib, o‘quvchilarga asosiy g‘oya va bo‘limlararo bog‘lanishlarni tushunishga yordam beradi.

Peer feedback, ya‘ni o‘quvchilararo baholash, o‘quvchilarga o‘z ishlarini tahlil qilish va konstruktiv fikr bildirish imkoniyatini yaratadi. Bu metod o‘quvchilarda o‘zaro hurmat, muomala va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi.

Innovatsion texnologiyalar ham yuqori sinf o‘quvchilarida o‘qish va yozuv ko‘nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Sun‘iy intellekt (AI) vositalari, masalan ChatGPT, Grammarly, QuillBot, o‘quvchilarning yozma ishlarini tahlil qiladi, grammatik va stilistik xatolarni aniqlaydi va individual tavsiyalar beradi. Gamifikatsiya elementlari va o‘yinlashtirilgan mashg‘ulotlar (Quizizz, Kahoot, Wordwall) o‘quvchilarning matnga bo‘lgan qiziqishini oshiradi, darslarni interaktiv va qiziqarli qiladi. Blended learning va flipped classroom texnologiyalari esa o‘quvchilarning mustaqil o‘qish va yozuv mashqlarini uy sharoitida bajarish imkoniyatini beradi va dars vaqtida muhokama, sharh va izohlar uchun ko‘proq vaqt ajratadi (Watkins, 2015; Conti & Smith, 2019).

Integratsiyalashgan o‘qitish — o‘qish va yozuv faoliyatini birlashtirish orqali o‘quvchilarda chuqur anglash va mantiqiy fikrlashni rivojlantirishning eng samarali yo‘llaridan biridir. Masalan, o‘quvchilar matnni o‘qib, unga javob xati, esse yoki summary tayyorlash orqali o‘z fikrini aniq va izchil ifodalaydi. Read–Stop–Write strategiyasi esa bosqichma-bosqich matn tahlili va yozma fikr bildirishni rag‘batlantiradi (Pachler et al., 2014). Shu usullar o‘quvchilarda yozma nutqni rivojlantirish, matnni tahlil qilish va tanqidiy fikrlashni shakllantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, o‘quvchilar uchun loyihaviy ishlanmalar va integratsiyalashgan mashg‘ulotlar — masalan, kitob klublari, maqola yozish, blog yuritish yoki taqdimotlar tayyorlash — ularning o‘qish va yozuv ko‘nikmalarini real hayotiy kontekstda qo‘llash imkonini beradi. Bu yondashuvlar o‘quvchilarni faqat nazariy bilim bilan cheklamay, amaliy ko‘nikmalarini rivojlantiradi, o‘z fikrini mustaqil va ishonchli ifodalashni o‘rgatadi.

Pedagogik tajriba va ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, interfaol va innovatsion yondashuvlardan foydalangan holda o‘qish va yozuv mashg‘ulotlarini tashkil etish o‘quvchilarning matnni anglash, asosiy g‘oyani aniqlash, dalillarga asoslangan fikr bildirish va yozma nutq sifatini sezilarli darajada oshiradi. Shu bilan birga, o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishi, motivatsiyasi va mustaqil ishlash ko‘nikmalari rivojlantadi. Bundan tashqari, o‘quvchilar o‘z ishlariga tanqidiy yondashishni o‘rganadi, o‘z fikrini mantiqiy izchil bayon etadi va akademik

matnlar bilan ishlash ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Ushbu yondashuvlar ularning ijodiy qobiliyatini rivojlantirish, shaxsiy mas'uliyat va hamkorlik ko'nikmalarini shakllantirishda ham muhim ahamiyatga ega.

Xulosa.

Yuqori sinf o'quvchilarida o'qish va yozuv ko'nikmalarini rivojlantirishda interfaol va innovatsion yondashuvlar zamonaviy ta'limning ajralmas qismi hisoblanadi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, interfaol metodlar, gamifikatsiya, sun'iy intellekt vositalari va integratsiyalashgan mashg'ulotlar o'quvchilarning matnni anglash, mantiqiy fikrlash, tanqidiy tahlil va yozma ifoda qobiliyatlarini samarali rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'quvchilarning motivatsiyasi oshadi, mustaqil ishlash va ijodiy yondashuvlar shakllanadi. Ta'lim jarayoniga zamonaviy pedagogik texnologiyalarni tizimli joriy etish yuqori sinf o'quvchilari uchun akademik va shaxsiy rivojlanishda yuqori samaradorlikni ta'minlaydi. Natijada, o'quvchilar o'z fikrini aniq, izchil va mantiqiy tarzda ifodalash, murakkab matnlarni tahlil qilish va ijodiy yondashuvni qo'llash qobiliyatiga ega bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Pachler, N., Evans, M., Redondo, A., & Fisher, L. (2014). *Learning to Teach Foreign Languages in the Secondary School*. London: Routledge.
2. Kittle, P., & Gallagher, K. (2018). *180 Days: Two Teachers and the Quest to Engage and Empower Adolescents*. Portsmouth: Heinemann.
3. Watkins, P. (2015). *Learning to Teach English*. London: Routledge.
4. Conti, G., & Smith, S. (2019). *Breaking the Sound Barrier: Teaching Language Learners How to Listen*. London: Routledge.

